

Diagnosztikus vizsgarendszer a miskolci Kazinczy Ferenc Általános Iskolában

„Nem az a mi igazi világunk, amit el kell fogadnunk,
hanem amit megteremtünk magunknak.”

Ranschburg Jenő

Iskolánk, a miskolci Kazinczy Ferenc Általános Iskola, a város legnagyobb lakótelepe, a 40 ezer lakosú Ávas-Dél építésének első szakaszában, 1975-ben épült. Tanulólétszámunk az utóbbi években 800 körül van, a tantestületünk 60 fős.

Iskolánkról

Az iskolánk tanulóit adó családok 80%-a a lakókörzetünkben él, tízemeletes bérházi lakásokban. Közöttük a 4 fős család az általános.

A szülők 65-70%-a szakmunkás végzettségű, ma sokan munkanélküliek, hiszen városunk nagyüzemeiben dolgoztak. Körülbelül 10%-nyi az alacsony iskolázottságú szülők száma, akik szintén munkanélkülivé váltak, s 20%-nyi a vállalkozó és értelmiségi réteg. Ez utóbbi részben a tízemeletes házakban él, többségük azonban a zöldövezetben építkezett (Ávas-Észak, Görömböly, Miskolc-Tapolca, Mályi).

Iskolánk tanulói összetétele heterogén. Az utóbbi évek gazdasági változásai, problémái a mi térségünkben erősen éreztetik hatásukat; a családok élete zaklatott, magas az elvált szülők aránya is. A gyerekek az édesanyjukkal maradnak, akik sok esetben nem tudják segítség nélkül megoldani serdülő gyermekeik nevelését. A családok így mind a nevelés, mind az oktatás terén fontos szerepet szánnak az iskolának: igénylik a segítségnyújtást, a rendszeres együttműködését. A veszélyeztetett gyermekek aránya 10-12%.

1990 óta stabilizálódott a létszámunk, évfolyamonként 4-4 tanulócsoportot működtetünk:

- az „a” osztályok angol tagozatosak;
- a „b” osztályosok az anyanyelvet a Zsolnai-féle NYIK-program szerint tanulják;
- a „c” osztály általános tantervű;
- a „d” osztály kis létszámú – általános tantervű csoport.

(A „b” osztály kivételével a 2. osztály végén alakul ki a struktúra.)

Hét tanulócsoportunk iskolaotthonos keretben dolgozik, egyműszakos a tanítás, a „hetes óraterv” szerinti órák délelőtt folynak. Délután képességfejlesztő foglalkozások egészítik ki a tanítási órákat.

Helyi tanterv szerint a technika helyett háztartástant tanulnak a lányok, a fiúk a technikaórák egy részében a számítástechnikai alapismeretekkel ismerkednek.

A matematikában tehetséges tanulók minden évfolyamon kiscsoportos oktatásban részesülnek – tehetséggondozás céljából.

A képességfejlesztés keretében foglalkoznak a gyerekek népi táncsal, bábozással, rajzzal, angol és német nyelvvel; van énekkar, Beszélni nehéz! kör, továbbá a 3-8. évfolyamon heti 2-2 órában felzárkóztatás magyarból, matematikából, heti 1-1 óra tehetséggondozás magyarból.

Iskolánk körülményei, tárgyi feltételei megfelelőek az előbb vázolt pedagógiai munkához. Az iskola 2 épületből áll: a főépület 4 szintes, 20 tantermes; a tornatermi szárny 2 szintes, itt van a tornaterem öltözőkkel, a konyha az étteremmel, s fent tantermek, technikai műhelyek, zeneszobák vannak. (Iskolánkban működik még a miskolci Egressy Béni Zeneiskola kihelyezett tagozata – néhány tanszakkal.)

Az alsó tagozat osztályai a második emeleten tanulnak, elkülönítve az állandóan vándorló felső tagozatos tanulóktól. Az iskolaotthonos osztályok a legkedvezőbb körülményeket élvezik. Hét napközis csoportunk saját termében nyert elhelyezést.

Az 5–6. osztályosok osztálytermeikben tanulnak, csak a nyelvi, fizika-, matematika-, technika-, rajz- és testnevelésórákon mennek a szaktantermekbe; a 7. és 8. évfolyam tanulói óráról órára más-más terembe mennek, csak így tudjuk biztosítani a teljes körű délelőtti tanítást.

Pedagógiai munkánk személyi feltételei

a) A tanulói közösség szintjén

A gyermekközösség sok pedagógiai feladatot ad: neveltségi, magatartási és tanulmányi problémákkal küzdünk. A lakótelepi életforma, a családi nevelés hiányosságai, a nagy iskola kedvezőtlen hatásai – mind-mind hozzájárulnak jelenlegi helyzetünkhöz.

Az utóbbi években sokat foglalkozunk iskolánk belső életével, rendjével, az osztályközösségek tevékenységével. A városban szinte elsőként szerveztük meg az iskolapolgár jogán és választása útján szerveződött diákönkormányzatot, mely szervezi az ügyeletet, a szabadidős programokat, irányítja a tanulmányi versenyt, s igyekszik képviselni a diákkérdekeket, diákjogot.

Tanulmányi helyzetünk differenciált képet mutat:

- a tagozatos osztályok – jó képességűek lévén – kiemelkedő eredményt érnek el, versenyeket, pályázatokat nyernek, sikeresen szerepelnek városi, megyei, sőt nemegyszer országos szintű programokon, a beiskolázási arányuk is nagyon jó a gimnáziumokba, szakközépiskolákba;

- a Zsolnai-féle NYIK-es osztályokban egyaránt van jó és gyengébb tanuló, hiszen itt speciális pedagógia szerint folyik a nevelő-oktató munka;

- a másik két osztály általános tanterv szerint dolgozik, melyek közül az egyik kislétszámú (ebben a folyamatos továbbhaladás érdekében legalább az elégséges érdemjegy megszerzéséhez szükséges minimum-követelmény eléréséért dolgozunk, nemegyszer „gigászi küzdelemmel”).

Tantárgypedagógiai munkánkban nagy szerepe van a korszerű óravezetésnek, a folyamatos ellenőrzésnek, az eredmény- és teljesítménymérésnek.

b) A tantestület szintjén

Tantestületünk, mely a nagy létszámváltozás miatt állandó mozgásban volt – szinte leképezi a mai társadalmat. Összetételben (nők-férfiak aránya, korosztály, családi állapot) nem mentes a problémáktól: kevés a férfi pedagógus, több kollégánk egyedül neveli gyermekét, s az anyagi természetű gondok is feszültté teszik a hangulatot.

A tantestület szakmailag jó felkészültségű. A többség hivatásból végzi munkáját; szívesen – belső indíttatásból – képezi magát, a munkáját illetően igényes. Tantestületünket általában jellemzi az új iránti fogékonyság.

1987-ben bekapcsolódtunk a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszéke által segített önfejlesztő munkába. Az egyetem két kutatási programjában is részt vettünk:

- Pedagóguskutatás (1987–91);
- Autonómia, önállóság (1992–93).

Évente 5–6 tanítás nélküli nap keretében pedagógiai és szakmai napokat szervezünk. A pedagógiai napokon fejlesztési, nevelési feladatainkkal foglalkozunk; a szakmai napok a szakmai munkaközösségeké.

Testületünk méltó feladata ellátására, kész fejlődni, megújulni. Az elmúlt tanévekben az érdeklődés középpontjába kerültek az alternatív pedagógiák; érdeklődéssel foglalkozunk a humanisztikus iskolákkal, hisz magunk is egy gyermekközpontúbb intézmény kialakításán fáradozunk.

Az 1989–92. évi diagnosztikus vizsgakísérlés

A diagnosztikus pedagógiai értékelés elméletével a nyolcvanas évek közepén találkozunk. A kísérlet vonzó volt számunkra, mert önfejlesztő munkánkban éppen a követhető folyamatellenőrzéssel, az eredményméréssel foglalkoztunk.

Feladatlapokat készítettünk témazáró dolgozatokhoz, félévi és év végi felmérésekhez, ám szakfelügyelő segítségével sem sikerült feladatunkat – igényeink szerint – megoldanunk. S ekkor jött a „segítség”: az 1989–90-es tanév őszén a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Intézet kísérletvezetője felkínálta iskolánknak a dr. Vidákovits Tibor által irányított diagnosztikus vizsgarendszer kipróbálásának lehetőségét. Tantestületünk vállalta a feladatot, és a szülőket is sikerült elképzelésünk mellé állítani. Így a megyében a 3 referencia iskola egyike lettünk, s vizsgaeredményeink bekerültek az országos átlageredmények közé.

A vizsgatárgyakat és a vizsgában résztvevő osztályok számát illetően a kísérlet minden évben hozott valami változást.

Az első évben 2–2 osztállyal vettünk részt a 6. és 8. évfolyamon meghirdetett vizsgákon. (A szegedi József Attila Tudományegyetem ajánlása szerint.) A második évben – a tantestület javaslatára – valamennyi osztály vizsgázott a két évfolyamon. A 3. évben szintén minden osztályunk vizsgázott, de csak négy tantárgyból. (Ez szintén központi irányítás szerint történt, hiszen az előző évek tapasztalata alapján a tanulók többségének megterhelő volt a sok vizsga.)

Tapasztalatainkat az alábbiakban összegezem:

A pedagógiai folyamatban ez az értékelési rendszer jó lehetőséget kínált a tanárnak a rendszerezésre, megkönnyítette a tanulásirányító munkát, a diagnosztizálással mélyebb információkat szerzett a tanár a tanulók felkészültségéről, realisabb volt a tanár értékelése és önértékelése, s a rendszer a tanuló osztályozásához is segítséget nyújtott.

A vizsgaeredményeket szakmai közösségekben dolgoztuk fel, s azok a tanulók értékelésében egy érdemjegyként (dolgozat, felelet) jöttek számításba.

Sikerült elősegítenünk, hogy – mindkét évfolyamon, de elsősorban a 8. osztályban – „megmaradt” a tanulási kedv, hiszen a tanulók „komolyan vették” az év végi megmérettetést.

Iskolánk életében jelentős eseménnyé vált a vizsga, s a tanárok és a tanulók részéről egyaránt gondos felkészülés előzte azt meg. Nehézsége miatt tiszteletet parancsolt, készülni kellett rá, és dicsőség volt rajta jól szerepelni. Az ünnepélyes külsőségek tovább fokozták hatását.

A szülők, tanulók többsége elfogadta, elismerte a fejlesztési szándékat, az erőfeszítéseket, bár a tanulók védelmében elhangzott a „felesleges stresszhelyzet” kritikája is.

A 3 éves kísérlet 1992 szeptemberében lezárult. Az országos eredmények ismeretében elkészült a tapasztalatok összegezése, eredményeink értékelése. (A megyei tapasztalatok kiadványban jelentek meg a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Intézet gondozásában.)

A kísérlet tapasztalatai meggyőzőek voltak.

Mindannyian megtanultuk a vizsgáztatást, amely nemcsak a tanév végi számonkérést jelentette számunkra, hanem az egész éves munkánkat meghatározta:

– céltudatosan rendszereztük a tanulók ismereteit; áttekinthető vázlatokat készítettünk, sőt a felső évfolyamokon ezeket önállóan is készítettük;

– gyakoroltattuk a szóbeli felelést – feleletterv alapján;

– gondosan vigyáztunk az időtervünk betartására;
– folyamatosan fejlesztettük tanulóink képességeit, készségeit (pl. olvasás, versmondás, számolás, térképen való tájékozódás stb.).

Ezek után már nem volt többé kétséges, folytassuk-e a megkezdett utat. Az 1992–93-as tanévet a helyi vizsgarendszer kidolgozására fordítottuk.

A szakmai munkaközösségek – az összehasonlító elemzés után – döntöttek a helyi rendszer kialakításáról.

A helyi vizsgarendszer kidolgozása és gyakorlata

Tantestületünk a JATE által kidolgozott diagnosztikus pedagógiai értékelés folytatását határozta el.

Továbbra is a 6. és 8. évfolyam mérését, értékelését végezzük az alábbi indokok alapján:

– a jelenlegi tantervi ismeretek rendszerében a 6. és 8. évfolyam szakaszhatár, s mint ilyen, átfogó rendszerezést tesz szükségessé;

– az új közoktatási törvény és a NAT, továbbá a 6. osztályos gimnázium terve ezt a szakaszolást erősíti (1–6. évfolyam: elemi szint);

– a 8 évfolyamos általános iskola fennállásáig az általános iskola befejezésekor indokolt egy átfogó rendszerezés, felkészülés a középiskolai felvételikre, s a vizsgára való felkészüléssel biztosítani kell az egész évi folyamatos tanulást és a kitartó munkát.

Mindezek után döntés született a vizsgatantárgyak kiválasztásáról is. Kötelező és kötelezően választható tantárgyakat neveztünk meg. Követtük a 3. kísérleti év gyakorlatát: 4 tárgyból történő vizsga mellett döntöttünk, az alábbiak szerint:

a 6. évfolyamon:

– kötelező a magyar irodalom szóbeli vizsga és a matematika írásbeli;

– kötelezően választható 2 tantárgy (a történelem, földrajz, fizika, biológia tárgyak közül);

a 8. évfolyamon:

– kötelező a magyar irodalom, a történelem szóbeli és a matematika írásbeli;

– kötelezően választható 1 tantárgy (a földrajz, biológia, fizika, kémia tantárgy valamelyike).

A vizsgatárgyak kiválasztásánál a következő szempontok érvényesültek: kötelező tárgyként adjanak számot a tanulók mindazon ismeretekről, melyek alapismeretet tartalmaznak, s a továbbtanulásnál szükséges tudást biztosítják.

A vizsgázás módjának kiválasztásánál pedig a szóbeliség és írásbeliség egyensúlyát igyekeztünk biztosítani. A fenti döntések után megállapodtunk a vizsga időpontjában és annak időtartamában.

Fontosnak tartottuk, hogy a tananyag elsajátítására megfelelő idő álljon a tanulók rendelkezésére, ezért erre május végéig biztosítottunk időt. A vizsga hetét június első napjaira jelöltük ki. Erre az időpontra mindkét évfolyamon be kell fejezni az új anyag feldolgozását, s néhány óra ismétléssel kell felkészíteni a tanulókat az ellenőrzésre.

A vizsgára való jelentkezés írásban történik, s azt a szülő aláírásával kell ellátni. A jelentkezést minden év március 31-ig – az osztályfőnök és a szaktanárok segítségével – az igazgatóhelyettes bonyolítja le.

Március 31-e után ismertté válnak a tanulók számára a szóbeli vizsgák témái, s április 30-ig az írásbeli teszteknek a szakmai munkaközösség általi összeállítása is megtörténik.

A vizsga tantárgyai, feladatsorai

Szóbeli vizsga tartalma

Magyar irodalom 6. osztály:

A szóbeli vizsga tételeit a szegedi feladatok alapján állítottuk össze, de azok szövegét átalakítottuk, hogy az a tanulók számára is közérthetőbb stílusú legyen, sőt a gyengébb képességű osztályokban a tételek számát is csökkentettük. Természetesen a törzsanyag ismeretét mindenkitől számonkérjük.

A tételek továbbra is 4 részből állnak:

- A feladat: az 5. osztályos anyag;
- B feladat: a 6. osztályos anyag;
- C feladat: memoriter (vers- vagy prózamondás);
- D feladat: az adott szöveg kifejező olvasása.

Az 5–6. osztályos anyagból számonkérjük a népköltészettről tanultakat, a középkor neves magyar költőinek, továbbá *Csokonai* és *Fazekas* műveinek, a kötelező olvasmányoknak, *Petőfi: János vitéz* és *Arany: Toldi* című elbeszélő költeményeinek és néhány klasszikus elbeszélésnek az ismeretét, melyek a gyermekhősök témakörén belül maradnak.

A 6. évfolyamon a szóbeli történelem vizsga nem kötelező, de tanulóink szívesen vállalják, hiszen a tananyag a magyar történelem legszebb időszakát öleli fel.

A vizsga A és B kérdésekből áll. Az A tétel sor a 6. osztályos anyag: a feudalizmus Európában és Magyarországon: az államalapítástól a *Rákóczi*-féle szabadságharcig bezárólag.

A B tételek az 5. osztályos ismeretekre utaló kérdéseket tartalmazzák.

Magyar irodalom, 8. osztály:

A javasolt 48 tétel felhasználásával a szakmai munkaközösség egy 25 tételből álló vizsga feladatsort állított össze a 7. és 8. osztályos irodalmi ismeretekből. Minden tétel A, B és C feladatokat tartalmaz:

- A feladat irodalmi mű, író, költő bemutatása;
- B feladat irodalomelmélet;
- C feladat memoriter (kötelező versek és prózai alkotások bemutatása).

Történelem, 8. osztály:

A vizsgakérdések megegyeznek a szegedi tétel sorral. A 30 tételből a szakmai munkaközösség 25-öt választott ki, melyekben arányosan szerepelnek a 7. és 8. osztályos témák.

A szóbeli felelés követelményei:

a) minden tanuló a tétel kihúzása után felelettervet készít;

b) a felkészülés időtartama: kb. 10 perc;

c) a témáról a tanuló 4-5 perces feleletet ad, melyet képességének megfelelően, összefüggően mond el.

Megfigyelési szempont: pontosság, világos, szabatos mondatalkítás, a szakkifejezések helyes használata, továbbá a logikus következtetés, a gondolatok rendezettsége; memoriternél a szövegűség és az érzelmi átélés.

Az írásbeli vizsgatesztek tartalma

Matematika, 6. osztály:

A 6 változós feladatsorból a szakmai munkaközösség a következőket választotta ki:

A-1, B-4, C-1, D-4.

Ezek a feladatsorok lefedik a tantervi követelményt.

Biológia, 6. osztály:

A többváltozós feladatsorból szintén 4 féle feladatsor került kiválasztásra:

A, B, C, D.

Földrajz, 6. osztály:

A hasonló nehézségű és a törzsanyag ismereteit számonkérő feladatlapok a következők: az E1, F2, G1, H1 jelű változatok.

Fizika, 6. osztály:

A kiválasztott tesztek: A-3, B-1, B-2, C-1.

Matematika, 8. osztály:

A szakmai munkaközösség 4 változós feladatsort emel ki a tantervi anyag számonkérésére: az A, C, D, F jelű változatokat.

Ezek 50 pontos feladatsorok, s lefedik az általános iskolában tanultakat.

Kémia, 8. osztály:

A 12 változós kísérleti anyagból a következő 4 került a felmérésbe: A, B, C, D.

Ezek a feladatok többnyire hasonló nehézségűek.

Biológia, 8. osztály:

A tételek közül az A, F, I, J jelű változat képezi a vizsgafeladatot az évfolyamon.

Földrajz, 8. osztály:

Az A, C, D, E jelzésű feladatlap a vizsgateszt.

Fizika, 8. osztály:

Fizikából a B, G, H, I jelű tesztek kerülnek megoldásra.

A feladatok kiválasztásánál figyelembe vettük a 3 kísérleti tanév tapasztalatait:

- a sokváltozós tesztek közül minden esetben 4 feladatsort választottunk ki, hogy elkerüljük a nagy szóródást, s egymással összehasonlítható eredmények születhessenek;
- mindenkor igyekeztünk hasonló nehézségű feladatsort kiválasztani – szintén az összehasonlíthatóság biztosításáért;
- továbbá úgy történt a feladatlapok kiválasztása, hogy azok lefedjék a tanult ismereteket;

– s arra törekedtünk, hogy a feladatsorokban megközelítően arányos legyen az előző és az adott tanév ismeretanyaga.

A feladatok elemzéséből megállapíthatjuk:

- hogyan teljesítették tanulóink a tantervi követelményeket – szóban és írásban;
- mely témakörök ismeretanyagát illetően voltak a legeredményesebbek vagy a leggyengyebbek;
- milyen feladatok maradnak – a felmért hiányosságokból eredően – a következő tanévre.

A vizsgák legkedvezőbb időpontjaként a június első hetét jelöltük ki. Május végéig befejeződik az új anyag feldolgozása, s ezzel párhuzamosan megtörténik a vizsgára való felkészítés is, ami a szóbeli vizsgák esetében rendkívül fontosnak tűnik, hiszen ez a számonkérési forma szokatlan a tanulóknak.

A tanárnak kötelessége:

- tételek ismertetése;
- a vázlatok megbeszélése;
- a szükséges segédletek biztosítása (pl. térkép, időtáblázat – történelemmel; irodalomelmélet – irodalomnál);
- a tanulók felkészülésének ellenőrzése (szúrópróbaszerűen meggyőződni a folyamatos munkáról).

Az írásbeli vizsgatesztek megíratása előtt is biztosítani kell az ismétlés, továbbá az ismeretanyag rendszerezésének és a szükséges típusfeladatok gyakorlásának a lehetőségét.

A vizsgahét

Az írásbeli és szóbeli vizsga idején – 4 napon keresztül – az érintett osztályok vizsgarend szerint dolgoznak, a többi osztály órarend szerint – természetesen erre az időszakra külön órarend készül, s az egész tantestület (és felső tagozat) közreműködik a zavartalan munka érdekében.

Az írásbeli vizsgatesztek megoldása az 1. tanítási órában történik. Utána 9 órától kezdődnek a szóbeli magyar és történelem vizsgák.

A vizsgáztatás a „Szabályzatban” rögzített módon zajlik: az írásbelit egy tanár felügyeli, a szóbelit az illetékes szaktanár vezeti, az igazgatóság vagy a munkaközösség-vezető, illetve az ő megbízottjának elnökletével.

A vizsgát ünnepélyes keretek között rendezzük meg:

- köszöntjük a tanulókat, s kérjük a többiek segítő együttérzését, fegyelmét;
- tanár, diák ünnepi ruhát ölt;

- a tantermet virággal, terítővel tesszük barátságosabbá;
- a tanulók üdítőt kapnak a szóbeli vizsgákon.

A vizsgahét befejezésekor értékeljük tanulóink teljesítményét, bizonyítványukhoz megkapják mellékeltként a Tanusítványt, mely eredményeiket tartalmazza.

Összegezés, tapasztalatok

A 3 éves kísérleti időszak elegendő tanulóidőnek bizonyult a „technikája” elsajátításához.

A legnagyobb feladatot a munkaszervezés, a koordinálás jelentette. Köszönetünket fejezzük ki a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Intézetnek, ugyanis a kísérlet után is megkapjuk tőlük a feladatlapokat.

A tartalmi munka eredményei:

A tanulók választása

A tanulók tanáraik, szülei segítségével választanak „vizsgatárgyakat”, figyelembe véve érdeklődésüket, eredményeiket, továbbtanulási szándékukat, továbbá:

- az osztályfőnök tantárgyát magas százalékban választják;
- annak a tanárnak a tantárgyát választják, akit segítőkészségéért szeretnek.

Tanulóink megállják helyüket a vizsgákon, a tagozatos osztályok tanulói komoly felkészüléssel kiemelkedő teljesítményeket nyújtanak, a gyengébbek is igyekeznek, s a minimumszint elérésével igazolják egész éves munkájukat.

A 6. osztályos vizsga jelzés a tanárnak és a diáknak egyaránt a tekintetben, hogy hol kell a jövőben pótolni a hiányosságokat, miközben a diákok rutint szereznek az egyéni megmérettetésüket illetően. A 8. osztály végén pedig meggyőződhetünk, milyen ismeretek birtokában hagyják el tanítványaink az általános iskolát.

A vizsga elősegíti továbbá a 8. osztályosoknak a tanév végéig tartó tanulását. A 8. osztályosok vizsgateljesítménye – általában – megegyezik a tanulók átlagos tanulmányi eredményével, csak 1–2 tanuló esetében jobb vagy gyengébb annál az eredmény.

A szülők is elfogadják teljesítménymérésünket, s gyakorlattal, a szóbeli tételek kiértékelésével stb. igyekeznek segíteni gyermeküket.

Hogyan épül a felmérés az iskolai teljesítménymérés rendszerébe?

Iskolánkban közel 10 éves hagyománya van a felméréseken alapuló teljesítménymérésnek. Az 1990-ben készült 3 éves pedagógiai program már a 8 évfolyamra szóló rendszert tartalmazza.

Íme:

- az 1. és 3. évfolyam év végén: matematika; szövegértés; nyelvtan;
- a 2. és 4. évfolyam év végén: matematika; szövegértés; nyelvtan;
- az 1–8. évfolyam év végén vagy az év elején: hangos olvasás felmérés;
- 6. és 8. évfolyam végén: vizsga.

Hogyan tovább? Essék néhány szó a fejlesztési elképzelésekről is.

Mindaddig, míg lehetőségeink megengedik, fejlesztjük vizsgáztatási rendszerünket. Ehhez részben felhasználjuk a kísérlet tapasztalatait („készsgtárgyak” esetében), részben saját szerkesztésű feladatlappal bővítjük annak tartalmát (pl. nyelvtani tudás mérése).

A „készsgtárgyak” területén eredményes volt az osztályvizsga, bemutató jellegű foglalkozás.

Minden fejlesztés, feladatbővítés átgondoltságot és nevelői összefogást kíván, melynek eredménye mindannyiunkat gazdagít, a pedagógiai folyamatban pedig egész tevékenységünk megújítását biztosítja.